

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1079 sahifa.

2025-yil, 21-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhaxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'yidinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoza Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидрахаловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLIVAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIY-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSİYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQUVISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI.....	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOY TAJRIBASI.....	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	
TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI.....	725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
BURNOUTNING OLDINI OLIH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI.....	731
Ergasheva E'zoza Dilshod qizi	
O'ZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLIHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING O'ZARO INTEGRATSIYASI	742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	748
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI	754
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ	758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шохрух Фаррух угли, Маннафов Улугбек Умар угли	
MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	764
Toxirov Dilyor Davlatovich	
MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	768
Babadjanov Umiddbek Kamildjanovich	
TURIZM – TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI	773
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOHIYATI VA BAHOLASH MEZONLARI	777
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI	784
Ro'ziyeva Shaxlo Salimboyevna	
AXBOROT TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH VA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH	788
Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI DAROMADLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	791
Sanayev Javoxir Shovkat o'g'li	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	796
Maxmudov S.T.	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ	801
Юсупова Н.Т.	
SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY FAKTORLAR TAHLILI	807
Rahimova Mushtariybegim Muxammadg'olib qizi	
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR VA ULARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI.....	812
Abdumalikova G.F.	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA SIYOSATINI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIY VA INSTITUTSION ASOSLARI	821
Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	
RAQAMLI AVIATSIYA EKOTIZIMI: AI/ML, DIGITAL TWIN VA BLOKCHEYN INTEGRATSIYASI	828
Azimova Moxinur Nozimovna	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	834
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATINING REKREATSIYA RESURSLARI VA DAVOLASH-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI SALOHİYATI	839
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
MINTAQALAR TURISTIK-REKREATSION IMKONIYATLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY GIS USULLARINI QO'LLASH (SARIOIYO TUMANI MISOLIDA)	845
Safarov Manuchexr Axtam o'g'li	
XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH	852
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
TURIZM FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHGA OID NAZARIY BILIMLARINING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI	857
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	

TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASI MUSTAHKAMLIGINI BAHOLOVCHI KO'RSATKICHLAR TIZIMI	863
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	871
Maxsudov Sherzod Solijonovich	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	877
Mahmudov Sarvar	
ATROF-MUHITGA OID FISKAL KO'RSATKICHLAR ASOSIDA MINTAQAVIY BAHOLASH	882
Zilola Rahmatova	
XORAZM VILOYATI TUMANLARIDA EKSPORT SAMARADORLIGI: STOXAСТИK CHEGARAVIY TAHLIL (SFA) ASOSIDAGI EMPIRIK YONDASHUV	887
Fozil Xolmurotov	
МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ БЕДНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПОДХОДЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА.....	900
Мамаризоев Жахонгир Isoхонович	
EKOLOGIK VAZIYAT VA AHOLI SALOMATLIGINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	905
Egamqulov Husniddin Erkaboyevich	
CHO'L HUDUDLARIDA TURISTIK RESURLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	911
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Mavlonov Ahmadjon Muhamadovich	
КОНЦЕПЦИЯ ИДЕНТИФИКАЦИИ И ИЗМЕРЕНИЯ ЭФФЕКТОВ ЗАНЯТОСТИ В ЭКОЛОГО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЭКОНОМИКЕ	918
Сагидуллин Фарид Радикович	
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИИ ГОСТИНИЧНОГО БИЗНЕСА В СФЕРЕ ПРОДВИЖЕНИЯ И СБЫТА ТОВАРОВ И УСЛУГ В ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	927
Бабаджанова Лола Шопулатовна	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA OZIYQ-OVQATNI RIVOJLANTIRISHDA QISHLOQ XO'JALIGINING ROLI.....	935
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich, Bustonov Komiljon Kumakovich	
TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASHNING AYRIM MASALALARI	943
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
TA'LIM KLASSTERLARI KONTEKSTIDA BOSHQARUVNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA STRATEGIK YECHIMLARI: TRIPLE HELIX MODEL ASOSIDA TAHLIL.....	947
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI.....	954
Xamdullayeva Gulhayo Ergash qizi	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	960
Sirojiddinov Kamoliddin	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	967
Seytimbetov Kabul Serimbetovich	
AGROTADBIRKORLIK FAOLIYATINING ASOSIY FUNKSIYALARI VA RIVOJLANISH QONUNIYATLARI.....	971
Nasriddinov Xusanbek Sadriddin o'g'li	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARI	976
Abdusattorov Abdusamat Sobirovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIYQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHDA MENEJMENT QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI	981
Karieva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA O'QUV DASTURLARINING KAPITAL ZICHLIGI	989
Dusanov Salim Mamarasulovich	

QATTIQ CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA INNOVATSION MENEJMENTNING O'RNINI VA AHAMIYATI	995
Temirov Azizbek Voit o'g'li	
STRATEGIK REJALASHTIRISH ORQALI KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	1002
G.Ya. Muxibova, O.U. Sharifxodjayeva, O. To'rabekova	
ДЕТЕРМИНАНТЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ РАБОЧЕЙ СИЛЫ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	1009
Шакаров Зафар Гаффорович	
TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	1018
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi, Farxodova Shohnoz Umidbek qizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRUVCHI ZAMONAVIY YONDASHUVNI ISHLAB CHIQISH	1027
Xojiyeva Nazokat Davronbekovna	
QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	1034
Shodiyeva Zarinnabonu Shodi qizi	
O'ZBEKISTON QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	1039
Qurbaniyozov Shaxzodbek Karimovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA HISOB SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	1044
Qurbanbayev Jurabek Eruvboyevich	
FINTECH TEXNOLOGIYALARI VA ULARNING KORXONA LIKVIDLIGIGA TA'SIRI.....	1048
Karimov Xondamir Jamshid o'g'li	
IMPROVING STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF INCOME AND EXPENSES	1056
Pardaeva Shakhnoza Abdinabievna	
DIGITAL SKILLS AND ACCOUNTING EDUCATION: NEEDS AND GAPS IN UZBEK HIGHER EDUCATION – CURRICULUM IMPLICATIONS FOR THE DIGITAL AGE	1061
Rustamova Iroda Bahtiyorovna	
TIJORAT BANKLARINING KREDIT XIZMATLARI: ZAMONAVIY TAHLIL VA TARAQQIYOT TENDENSIYALARI.....	1066
Jo'rayeva Zarifa Bahodir qizi	
TADBIRKORLIK FAOLIYATINING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNINI VA AHAMIYATI	1070
Ergasheva Komila To'ra qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING YUQORI SIFATLI RIVOJLANISHINI TA'MINLASH	1073
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING YUQORI SIFATLI RIVOJLANISHINI TA'MINLASH

Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li

"STARS" international university

"Biznes va davlat korxonalari moliyasi va hisob-kitobi"

kafedrası o'qituvchisi

Shahzodtaylqei@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2998-4838

Annotatsiya. Ushbu maqolada qishloq xo'jaligiga ixtisoslashgan korxonalar tanlab olinib, raqamli iqtisodiyotning ushbu korxonalarning yuqori sifatli rivojlanishiga qanday ta'sir ko'rsatishi o'rganilgan. Mexanizm tahlili shuni aniqladiki, raqamli iqtisodiyot korxonalarning operatsion leverajini oshirish orqali ularning yuqori sifatli rivojlanishiga bilvosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, tahlil boshqaruv xarajatlari raqamli iqtisodiyot rivojlanishi va qishloq xo'jaligiga oid korxonalarning yuqori sifatli rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlikka sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi. Shu bilan birga, ushbu ish raqamli iqtisodiyotning qishloq xo'jaligiga oid korxonalarning rivojlanishidagi rolini empirik asosda tushunish imkonini beradi hamda korxonalar uchun raqamli iqtisodiyotdan samarali foydalanish orqali qishloq rivojlanishini jadallashtirish bo'yicha strategik yo'nalishlar taklif qiladi.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, qishloq xo'jaligiga oid korxonalarning yuqori sifatli rivojlanishi, operatsion leveraj, boshqaruv xarajatlari.

Abstract. This article selects enterprises specializing in agriculture and examines how the digital economy affects the high-quality development of these enterprises. Analysis of the mechanism revealed that the digital economy indirectly affects the high-quality development of enterprises by increasing their operational leverage. At the same time, the analysis showed that management costs have a significant impact on the relationship between the development of the digital economy and the high-quality development of agricultural enterprises. At the same time, this work allows us to empirically understand the role of the digital economy in the development of agricultural enterprises and offers strategic directions for accelerating rural development through the effective use of the digital economy for enterprises.

Key words: Digital economy, high-quality development of agricultural enterprises, operational leverage, management costs.

Аннотация. В данной статье были выбраны предприятия, специализирующиеся на сельском хозяйстве, и изучено, как цифровая экономика влияет на высококачественное развитие этих предприятий. Анализ механизма выявил, что цифровая экономика косвенно влияет на высококачественное развитие предприятий, повышая их операционный рычаг. В то же время анализ показал, что управленческие расходы оказывают существенное влияние на взаимосвязь между развитием цифровой экономики и высококачественным развитием сельскохозяйственных предприятий. В то же время данная работа позволяет эмпирически понять роль цифровой экономики в развитии сельскохозяйственных предприятий и предлагает стратегические направления для предприятий по ускорению развития села за счет эффективного использования цифровой экономики.

Ключевые слова: Цифровая экономика, высококачественное развитие сельскохозяйственных предприятий, операционный леве́ридж, управленческие расходы.

KIRISH

Qishloq hududlarini rivojlantirish — har qanday davlat iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismi bo'lib, u mamlakatning umumiy iqtisodiy holati va ijtimoiy muvozanatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Axborot va aloqa sohasida faoliyat yurituvchi xalqaro tadqiqot institutlaridan birining ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilda rivojlanayotgan mamlakatlarda raqamli iqtisodiyot hajmi 58,1 trillion yuanga yetib, yalpi ichki mahsulotning 51,3 foizini tashkil etdi. Prognozlarga ko'ra, kelgusi yillarda bu soha jadal o'sishda davom etadi. Biroq, qishloq hududlarida raqamli transformatsiya jarayoni shahar joylariga nisbatan ancha sust kechmoqda, bu esa bir qator muammolar va kamchiliklarni yuzaga keltiradi. [1] Shu sababli, raqamli iqtisodiyot qishloq hududlarining yuqori sifatli rivojlanishiga qanday yordam berishi mumkinligini o'rganish nazariy va amaliy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday tahlil qishloq iqtisodiyotining transformatsiyasi va modernizatsiyasiga ko'maklashadi hamda uzoq muddatda rivojlanayotgan mamlakatlar qishloq hududlarining barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadi.

2014–2025-yillar oralig'idagi statistik ma'lumotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi korxonalari soni O'zbekistonda izchil o'sish tendensiyasini namoyon etgan. 2014-yilda 16,936 ta bo'lgan korxonalar soni 2023-yilga kelib 53,808 taga yetgan, bu esa sohada faoliyat yurituvchi subyektlar sonining qariyb 3,2 barobarga oshganini anglatadi. Ushbu davr mobaynida o'sishning eng jadal bosqichi 2018–2021-yillar oralig'ida kuzatilgan bo'lib, bu davr qishloq xo'jaligida tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash siyosati, yer-suv resurslaridan samarali foydalanish, hamda fermer va klaster tizimining rivojlanishi bilan bog'liqdir.

Shuningdek, 2024–2025-yillarda korxonalar sonining mos ravishda 37,772 va 30,952 taga kamaygani kuzatiladi. Bu holat sohada konsolidatsiya jarayonlari, ya'ni kichik korxonalarning yirik ishlab chiqarish birliklariga birlashuvi, shuningdek resurslarning optimallashtirilishi va iqtisodiy samaradorlikni oshirish siyosati bilan izohlanadi. Umuman olganda, 2014–2025-yillar davomida qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi tarmoqlari mamlakat iqtisodiyotining muhim drayverlaridan biriga aylangan. Biroq, so'nggi yillardagi pasayish sifat jihatdan qayta tuzilish jarayonlarini aks ettiradi va bu, o'z navbatida, sohaning barqaror, samarali va raqobatbardosh rivojlanish bosqichiga o'tishdan dalolat beradi. (1-rasm) [2]

Klassifikator	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	16936	17026	17611	18319	21019	24480	29379	41321	46501	53808	37772	30952
Tog'-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash	625	883	1139	1327	1530	1814	2349	2603	2820	3057	2439	2116
Ishlab chiqarish sanoati	34711	37302	39302	40944	46426	53654	66729	79230	86566	93772	65426	52027
Elektr, gaz, bug' bilan ta'minlash va havoni konditsiyalash	366	339	336	335	326	318	381	477	478	518	518	528
Suv bilan ta'minlash; kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig'ish va utilitatsiya qilish	1240	1212	1000	908	903	1064	1117	1229	1288	1458	1061	975
Qurilish	18618	19948	21173	22089	24118	29112	36199	40950	43695	46971	34749	27408
Ulgurji va chakana savdo; motorli transport vositalari va mototsikllarni ta'mirlash	57968	58265	59432	61735	63199	70902	101081	132192	157129	182917	158065	137109
Tashish va saqlash	8404	8931	9892	10881	11996	13330	15360	17301	18251	20666	17935	15778
Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar	12004	13079	14299	15454	17126	19812	25636	30111	33104	36811	28364	26135
Axborot va aloqa	6438	6486	6370	6427	6403	6975	7901	9517	10587	12204	10551	9777
Moliyaviy va sug'urta faoliyati	3966	4196	4792	4526	3867	3681	3562	3651	3279	3608	2776	2625
Ko'chmas mulk bilan operatsiyalar	10898	10617	10850	11342	12511	13109	13529	13893	14236	15088	14637	14143
Professional, ilmiy va texnik faoliyat	11344	11110	11547	11941	12744	13598	14803	15692	17333	19207	18019	17969
Boshqarish bo'yicha faoliyat va yordamchi xizmatlar ko'rsatish	5204	4666	5787	6792	8643	9768	11520	12939	13469	15362	12659	11823
Davlat boshqaruvi va mudofaa; majburiy ijtimoiy ta'minot	11814	12212	12359	12365	12352	12346	12407	12505	12852	13550	13485	13394
Ta'lim	19042	19168	19925	19831	20226	24923	27755	29241	31756	34135	31185	30016
Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish	8479	8381	8082	8241	5840	6778	7903	9145	10391	11597	10998	10753
San'at, ko'ngil ochish va dam olish	3329	3320	3608	3617	3958	4470	5314	5921	6422	7093	5972	5134
Boshqa turdagi xizmatlar ko'rsatish	9814	9543	10251	11352	12343	13382	15207	17278	18771	20548	18411	16177
Uy xizmatchilari yollovchi va o'z iste'moli uchun tovarlar va xizmatlar ishlab chiqaruvchi uy xo'jaliklari faoliyati	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	1
Eksterritorial tashkilotlar faoliyati	1	3	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0

1-rasm. O'zbekistonda iqtisodiyot tarmoqlari kesimida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlar soni [3]

O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotning tezkor rivojlanishi nafaqat shaharlarning iqtisodiy tuzilmasini o'zgartirdi, balki qishloq joylari uchun ham ilgari bo'lmagan imkoniyatlarni yaratdi. Ammo infratuzilmaning zaifligi va malakali kadrlarning shaharlar tomon ketishi tufayli qishloq joylarda raqamli transformatsiya jarayoni sustroq kechmoqda [4]. Shu bois raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan foydalanib, qishloq hududlarining yuqori sifatli rivojlanishini ta'minlash — dolzarb masalalardan biri hisoblanadi [5].

2015–2025-yillar davrida qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi korxonalari sonining o'sish sur'atlari o'zgaruvchan dinamikani namoyon etgan. 2015–2021 yillarda soha korxonalari soni barqaror o'sish tendensiyasini ko'rsatib, ayniqsa, 2021-yilda 40,6% ga yetgan eng yuqori o'sish sur'ati kuzatilgan. Ushbu davrda kuzatilgan yuqori o'sish, mamlakatda agrosanoat majmuini rivojlantirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish, hamda davlat tomonidan kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash siyosati bilan izohlanadi. Biroq 2022-yildan boshlab o'sish sur'atlarida sezilarli pasayish kuzatilgan. 2024-yilda -29,8%, 2025-yilda esa -18,0% ga teng manfiy o'sish ko'rsatkichlari qayd etilgan.

Umuman olganda, tahlil davrida qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi korxonalari sonining o'sish sur'atlari uzoq muddatda ijobiy yo'nalishda rivojlangan bo'lsa-da, oxirgi yillarda kuzatilgan pasayish sohada tizimli islohotlar, innovatsion texnologiyalarni kengroq joriy etish va barqaror investitsion muhitni yaratish zaruriyatini ko'rsatadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda raqamli iqtisodiyot global miqyosda iqtisodiy o'sishning yangi drayveri sifatida shakllanmoqda va u qishloq hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida ham muhim rol o'ynamoqda. Tadqiqotchilar raqamli iqtisodiyotning qishloq xo'jaligi va qishloq korxonalariga ta'sirini turli nuqtai nazarlardan o'rganib kelmoqda.

Xiong va boshq. (2023) o'z tadqiqotlarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish va ulardan samarali foydalanish qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishi, resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishi hamda dehqonlar daromadining o'sishiga yordam berishini ta'kidlaydi. Ularning fikricha, raqamli texnologiyalar — ayniqsa, aqlli qishloq xo'jaligi tizimlari, raqamli ma'lumotlar tahlili va avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish vositalari — qishloq xo'jaligida mahsuldorlikni oshirishning muhim omillaridan biridir. [6]

Zhang & Liu (2023) esa raqamli iqtisodiyotning amaliy jihatlariga e'tibor qaratib, elektron tijorat platformalarining qishloq xo'jaligi mahsulotlarini bozorga olib chiqishdagi rolini tahlil qilgan. Ularning tadqiqotida e-commerce tizimlari orqali qishloq xo'jaligi mahsulotlarini bevosita iste'molchiga yetkazish imkoniyati yaratilgani, bu esa marketing xarajatlarini kamaytirish va qishloq ishlab chiqaruvchilarining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilishi qayd etilgan. [7]

Biroq raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bilan bog'liq ayrim muammolar ham mavjud. Guo va boshq. (2023) tadqiqotida ta'kidlanishicha, raqamli texnologiyalar joriy etilishidagi nomutanosiblik — xususan, infratuzilma, raqamli savodxonlik va texnik imkoniyatlar jihatidan farqlar — shahar va qishloq o'rtasidagi iqtisodiy tafovutni yanada chuqurlashtirishi mumkin. Shu sababli, raqamli iqtisodiyotdan olinayotgan foyda barcha hududlarga bir xil darajada taqsimlanmaydi. [8]

Wu & Yang (2022) fikriga ko'ra, qishloq hududlarida raqamli transformatsiya jarayonining sust kechishi asosan infratuzilmaning zaifligi, internet tarmog'ining cheklanganligi hamda malakali kadrlarning shaharlar tomon migratsiyasi bilan izohlanadi. Bu holat qishloq xo'jaligi korxonalarining raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan to'liq foydalana olmasligiga olib keladi. [9]

Bundan tashqari, mavjud ilmiy adabiyotlarda raqamli iqtisodiyotning qishloq xo'jaligiga to'g'ridan-to'g'ri ta'siri (ishlab chiqarish samaradorligi, daromad, savdo hajmi kabi ko'rsatkichlar orqali) keng tahlil qilingan bo'lsa-da, bilvosita ta'sir mexanizmlari kam o'rganilgan. Zhang va boshq. (2022) bu borada raqamli iqtisodiyotning operatsion leverajni optimallashtirish, boshqaruv xarajatlarini kamaytirish hamda moliyaviy barqarorlikni kuchaytirish orqali qishloq korxonalarining yuqori sifatli rivojlanishiga hissa qo'shishini ta'kidlaydi. [10]

Yu va boshq. (2023) esa raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan foydalanish orqali qishloq hududlarining barqaror va yuqori sifatli rivojlanishini ta'minlashni hozirgi davrda eng dolzarb strategik vazifalardan biri sifatida ko'rsatadi. Ularning fikricha, raqamli texnologiyalar nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki ijtimoiy tenglik va hududlararo integratsiyani kuchaytirish imkonini ham beradi. [11]

Umuman olganda, mavjud adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot qishloq xo'jaligida innovatsion yondashuvlarni rivojlantirish, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish va bozor ishtirokchilarining o'zaro aloqalarini mustahkamlash orqali yuqori sifatli rivojlanishning muhim omili sifatida qaralmoqda. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya samaradorligini ta'minlash uchun infratuzilmani rivojlantirish, raqamli ko'nikmalarni oshirish va investitsion muhitni yaxshilash zaruriy shartlardan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda raqamli iqtisodiyotning qishloq xo'jaligi korxonalarining yuqori sifatli rivojlanishiga ta'siri empirik tahlil asosida o'rganildi. Tadqiqotda kvantitativ (miqdoriy) yondashuv qo'llanilib, mavjud statistik ma'lumotlar asosida regressiya modellari orqali sabab-oqibat bog'liqliklari aniqlanadi. Shuningdek, analitik, qiyosiy, kuzatuv, induktiv, deduktiv, mantiqiy va monitoring usullaridan kompleks tarzda foydalanilgan.

Ushbu o'zgaruvchilarning ta'rifi 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval. O'zgaruvchilarning ta'rifi.

O'zgaruvchi turi	O'zgaruvchining nomi	O'zgaruvchi belgisi	O'zgaruvchi ta'rifi
Bog'liq o'zgaruvchi	qishloq xo'jaligi bilan bog'liq korxonalarni sifatli rivojlantirish	roe	Ushbu tadqiqot qishloq korxonalarini sifatli rivojlantirishning asosiy ko'rsatkichlarini uchta o'lchovdan: innovatsiyalarga yo'naltirilgan, yashil va kam uglerodli hamda muvofiqlashtirilgan taqsimotdan foydalangan holda, entropiya usulidan foydalangan holda hisoblaydi.
	Sof foydaning o'sish sur'ati	npg	Yilning sof foydasi/o'tgan yilning sof foydasi - 1
Erkli o'zgaruvchi	Raqamli iqtisodiyot	digital	Ln (Sun'iy intellekt (AI), Blokcheyn (BD), Bulutli hisoblash (CC) va Katta ma'lumotlar (DT) va raqamli texnologiyalarni qabul qilish (qo'llash) subko'rsatkichlaridan jamlangan)
oraliq o'zgaruvchi	Operatsion leveraj	ol	(Sof foyda + foyda solig'i bo'yicha xarajatlar + moliyaviy xarajatlar + asosiy vositalar amortizatsiyasi, neft va gaz aktivlari amortizatsiyasi, ishlab chiqarish biologik aktivlari amortizatsiyasi + nomoddiy aktivlar amortizatsiyasi + uzoq muddatli amortizatsiya amortizatsiyasi) / (Sof foyda + foyda solig'i bo'yicha xarajatlar + moliyaviy xarajatlar)
Moderator o'zgaruvchisi	Boshqaruv narxi	cost	Ln (jami foydalanish xarajatlari)
Boshqaruvchi o'zgaruvchilar	Ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlari investitsiyalari	rd	Firmalarning yillik ilmiy-tadqiqot xarajatlari/daromadlari
	Yo'qotish bo'lganligi	loss	Yilning sof foydasi 0 dan kam bo'lsa, 1, aks holda 0.
	Narxning balansga nisbati	pb	Har bir aksiya narxi/har bir aksiya uchun sof aktivlar
	Katta to'rtlikdan biri tomonidan tekshirilganligi	audit	Agar kompaniya «Katta to'rtlik» (PricewaterhouseCoopers, Deloitte, KPMG, Ernst & Young) tomonidan tekshirilgan bo'lsa 1 va aks holda 0.
	Korxona hajmi	size	Ln (jami xo'jalik aktivlari)
	Aktiv-passiv nisbati	lev	Jami majburiyatlar/jami aktivlar
	Pul oqimi	cf	Yil oxiridagi pul mablag'lari/yil oxiridagi jami aktivlar
	Korxona tabiati	state	Davlat korxonalari 1 qiymatini qabul qiladi, aks holda 0 bo'ladi.
	Korxona yoshi	age	Ln (korxona listingi yoshi)

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqotda asosiy o'zgaruvchilar dinamikasini dastlabki baholash uchun tavsifiy statistik tahlil usulidan foydalanilgan (2-jadval). Natijalarga ko'ra, qishloq xo'jaligi korxonalarining yuqori sifatli rivojlanishini ifodalovchi sof foyda rentabelligi (roe) o'rtacha 0.0803, standart og'ishi 0.1740 bo'lib, qiymatlar o'rtacha atrofida to'plangan, ammo ma'lum darajada o'zgaruvchanlik mavjud. Raqamli iqtisodiyot (digital) o'rtacha qiymati 2.6751, standart og'ishi 0.9685 bo'lib, ma'lumotlarning tarqoq darajasini ko'rsatadi. Operatsion leveraj o'rtacha 1.4348, standart og'ishi 0.8739, bu korxonalar o'rtasidagi farqlarni aks ettiradi. Boshqaruv xarajatlari (cost) esa 21.0320 o'rtacha qiymat bilan yaxshi barqarorlikka ega.

2-jadval. Tavsifiy statistik tahlil.

Empty Cell	Obs	Mean	SD	Min	Median	Max
<i>roe</i>	3423	0.0803	0.1740	-0.8310	0.0803	0.5900
<i>npq</i>	3423	-0.3805	4.1084	-28.1342	0.0684	9.6571
<i>digital</i>	3423	2.6751	0.9685	0.0000	2.6751	5.3132
<i>ol</i>	3423	1.4348	0.8739	-2.6269	1.3620	5.2288
<i>cost</i>	3423	21.0320	1.4904	17.3442	21.0320	24.9108
<i>rd</i>	3423	0.0392	0.0342	0.0002	0.0392	0.1794
<i>loss</i>	3423	0.1226	0.3164	0.0000	0.0000	1.0000
<i>pb</i>	3423	3.6576	3.3162	0.3345	3.4298	31.5484
<i>audit</i>	3423	0.0169	0.1288	0.0000	0.0000	1.0000
<i>size</i>	3423	21.7847	1.1845	19.0158	21.7847	25.1115
<i>lev</i>	3423	0.4294	0.1901	0.0632	0.4285	0.9564
<i>cf</i>	3423	0.1766	0.1257	0.0159	0.1491	0.6646
<i>state</i>	3423	0.3067	0.4613	0.0000	0.0000	1.0000
<i>age</i>	3423	2.2358	0.6892	0.1914	2.2358	3.3338

Birinchi ustunda raqamli iqtisodiyotning qishloq xo'jaligi korxonalari rivojlanishiga bevosita ta'siri tahlil qilindi va koeffitsient 0.0035 bo'lib, 1 % darajada ijobiy va sezilarli ekanligi aniqlandi. Ikkinchi modelda nazorat o'zgaruvchilari qo'shilgach, raqamli iqtisodiyot koeffitsienti 0.0076 gacha oshdi, bu esa raqamli iqtisodiyotning ijobiy ta'sirini yanada mustahkamladi. (3-jadval)

3-jadval. Asosiy regression tahlil natijalari.

O'ZGARUVCHILAR	(1)	(2)
	roe	roe
<i>digital</i>	0.0035*** (4.4393)	0.0076*** (5.0701)
<i>rd</i>		0.3403* (1.8992)
<i>loss</i>		-0.1138*** (-4.6540)
<i>pb</i>		-0.0035 (-1.0220)
<i>audit</i>		0.0344 (0.8951)
<i>size</i>		-0.0354*** (-4.0735)
<i>lev</i>		-0.2884*** (-5.8804)
<i>cf</i>		0.0556 (0.9541)
<i>age</i>		0.0514*** (6.7233)
<i>Constant</i>	0.1132*** (5.0714)	0.9245*** (5.0927)
<i>Observations</i>	3423	3423
<i>Number of id</i>	163	163
<i>Adjusted R-squared</i>	0.3156	0.3564
<i>ID FE</i>	YES	YES
<i>Year FE</i>	YES	YES

XULOSA VA TAKLIFLAR

Keng qamrovli empirik tahlil orqali ushbu maqola raqamli iqtisodiyotning qishloq xo'jaligiga oid korxonalar yuqori sifatli rivojlanishiga ta'sirini chuqur o'rganadi va ilgari surilgan to'rtta gipotezani sinovdan o'tkazadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot qishloq xo'jaligiga oid korxonalar rivojlanishini sezilarli darajada ijobiy yo'nalishda rag'batlantiradi, va bu xulosa turli model konfiguratsiyalari hamda o'zgaruvchilar almashtirilganda ham barqarorligicha qoladi. Raqamli iqtisodiyot korxonalarning operatsion leveraj darajasini oshirish, bozor raqobatbardoshligini kuchaytirish va moliyaviy barqarorligini mustahkamlash orqali ularning yuqori sifatli rivojlanishiga turtki beradi.

Umuman olganda, ushbu tadqiqot raqamli iqtisodiyotning qishloq xo'jaligiga oid korxonalar yuqori sifatli rivojlanishidagi rolini tushunishda yangi ilmiy yondashuvlarni taqdim etadi va siyosat ishlab chiquvchilar uchun amaliy tavsiyalar beradi. Yangi iqtisodiy shakl sifatida raqamli iqtisodiyotning ushbu jarayondagi o'rni beqiyos bo'lib, uning ahamiyatini inkor etib bo'lmaydi. Kelajakda, raqamli texnologiyalar rivoji va ularning amaliy qo'llanishi kengaygani sari, raqamli iqtisodiyot qishloq hududlarini har tomonlama yangilash va jonlantirish jarayonida yanada kengroq miqyosda muhim rol o'ynashi kutilmoqda.

Shu bilan birga, mazkur maqola ma'lum ilmiy natijalarga erishgan bo'lsa-da, tadqiqotning ayrim cheklovlari ham mavjud. Xususan, ushbu ish, asosan, raqamli iqtisodiyotning qishloq xo'jaligiga oid korxonalar rivojlanishiga ta'sirini o'rganishga qaratilgan bo'lib, raqamli iqtisodiyotning turli tarmoqlar va hududlar kesimidagi differensial ta'siri, shuningdek, raqamli iqtisodiyot va makroiqtisodiy siyosatlar o'zaro ta'siri yetarlicha chuqur tahlil qilinmagan. Kelgusidagi tadqiqotlar bu yo'nalishni yanada kengaytirib, raqamli iqtisodiyotning qishloq xo'jaligiga oid korxonalar yuqori sifatli rivojlanishidagi kompleks mexanizmlarini har tomonlama tahlil etishi, natijada qishloq hududlarini har tomonlama rivojlantirish uchun chuqurroq nazariy asos va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Hong, X., Chen, Q. va Wang, N. (2024). Raqamli inklyuziv moliya va qishloq xo'jaligiga oid korxonalarda resurslar nomuvofiqligi. Finance Research Letters, 59, maqola 104774.
2. STATISTIKA integrallashgan axborot tizimi, www.stat.uz
3. STATISTIKA integrallashgan axborot tizimi, www.stat.uz
4. Wu, B. va Yang, W. (2022). Raqamli iqtisodiyotning Xitoydagi bandlik tuzilmasiga ta'siri: empirik tahlil. Finance Research Letters, 49, maqola 103047.
5. Yu, Z., Li, Y. va Dai, L. (2023). Raqamli moliya va mintaqaviy iqtisodiy bardoshlilik: nazariy va empirik tahlil. Finance Research Letters, 55, maqola 103920.
6. Hong, X., Chen, Q. va Wang, N. (2024). Raqamli inklyuziv moliya va qishloq xo'jaligiga oid korxonalarda resurslar nomuvofiqligi. Finance Research Letters, 59, maqola 104774.
7. Zhang, C. va Liu, L. (2023). Raqamli iqtisodiyot strategiyasi sharoitida korporativ zaxiralar va naqd mablag'lar. Finance Research Letters, 53, maqola 103607.
8. Guo, B., Feng, Y. va Lin, J. (2023). Raqamli inklyuziv moliya va korxonalarning raqamli transformatsiyasi. Finance Research Letters, 57, maqola 104270.
9. Wu, B. va Yang, W. (2022). Raqamli iqtisodiyotning Xitoydagi bandlik tuzilmasiga ta'siri: empirik tahlil. Finance Research Letters, 49, maqola 103047.
10. Zhang, C. va Liu, L. (2023). Raqamli iqtisodiyot strategiyasi sharoitida korporativ zaxiralar va naqd mablag'lar. Finance Research Letters, 53, maqola 103607.
11. Yu, Z., Li, Y. va Dai, L. (2023). Raqamli moliya va mintaqaviy iqtisodiy bardoshlilik: nazariy va empirik tahlil. Finance Research Letters, 55, maqola 103920.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
